

2014

BILTEN9

PSSS UŽICE

Septembar2014.

30.09.2014

SADRŽAJ BILTENA

Tema: Tehnologija gajenja ozime pšenice

- **dipl. ing. Ljubodrag Pantelić, savetodavac za ratarstvo**

Tema: Rakija od krušaka-kruškovača

- **dipl. ing. Andrija Radulović, savetodavac za voćarstvo**

Tema: Crvenilo kukuruza

- **dipl. ing. Zorica Lazić, savetodavac za zaštitu bilja**

Tema: Krompirov moljac - Phthorimaea operculella

- **dipl. ing. Milena Ćirić, savetodavac za zaštitu bilja**

Tema : Ishrana jagnjadi u organskoj proizvodnji

- **dipl. ing. Nebojša Đurić, savetodavac za stočarstvo**

Tema:Regulisanje rodnosti jabuke

- **dipl.ing. Nebojša Brzaković,savetodavac za voćarstvo**

Tema: Mikroklimatski uslovi u ovčarniku

- **dipl.ing.Dejan Stanković ,savetodavac iz oblasti stočarstva**

Tema: Slab rod šljive na Zlatiborskom okrugu

- **dipl.ing. Snežana Janjić**

Tema: Meliorativno đubrenje voćnjaka

- **Dipl.ing. Ana Prokić**

Stanje useva - Ljubodrag Pantelić, dipl.ing

Prognoza i izveštavanje o prisustvu biljnih bolesti i štetočina: Suzbijanje uzročnika truleži plodova jabuke

- **dipl.ing. Milenko Gavrilović, stručni saradnik**

Dominantne mesečne cene preuzete iz biltena STIPS-a

- Dipl.ing, Miroslav Milivojević- direktor i stručni saradnik za stočarstvo
- dipl. ing. Ljubodrag Pantelić, savetodavac za ratarstvo
- dipl. ing. Milenko Gavrilović, stručni saradnik za zaštitu bilja
- dipl. ing. Nebojša Đurić, savetodavac za stočarstvo
- dipl. ing. Zorica Lazić, savetodavac za zaštitu bilja
- dipl. ing. Milena Ćirić, savetodavac za zaštitu bilja
- dipl. ing. Bojana Nešić ,savetodavac za agroekonomiju
- dipl. ing. Andrija Radulović, savetodavac za voćarstvo
- dipl.ing. Nebojša Brzaković, savetodavac za voćarstvo
- dipl.ing. Dejan Stanković, savetodavac za stočarstvo
- dipl.ing. Snežana Janjić, savetodavac za voćarstvo
- dipl.ing. Ana Prokić, savetodavac za voćarstvo

Osnovna delatnost „Poljoprivredne stručne službe Užice“ iz Užica je pružanje saveta odabranim i ostalim domaćinstvima na području svoga rada , koja se ostvaruje kroz:

- predavanja
- održavanje radionica
- davanje saveta u Službi
- davanje saveta telefonom
- davanje saveta na imanjima zemljoradnika
- davanje saveta putem lokalnih radija i televizije
- davanje saveta putem biltena, plakata i brošura
- postavljanje demonstracionih ogleda
- održavanje poljoprivrednih izložbi –sajmova
- pomoć zemljoradnicima oko upisa i obnove u Registru P.G.
- blagovremeno upoznavanje P.G. sa pojedinim uredbama
- upoznavanje P.G. sa načinom i vremenom podnošenja dokumentacije radi
- ostvarivanja sredstava po pojedinim uredbama.

Telefoni /fax službe: 031/513-754, 516-266

e- mail: pssuzice@sbb.rs

Tehnologija gajenja ozime pšenice

KONTROLA PLODNOSTI OSNOVA MINERALNE ISHRANE

Za dobar prinos pšenice je potrebno 100 – 150 kg čistog azota, 60 – 80 kilograma fosfora i 40 – 60 kilograma kalijuma po hektaru. Ukupna količina fosfora i kalijuma se unosi pre osnovne obrade, kao i deo azota 40 – 60 kg/ha. Najpouzdaniji pokazatelj potrebe za mineralnim hranivima je kontrola plodnosti.

Ako se fosfor i kalijum ne upotrebe pre osnovne obrade ne treba ih uopšte koristiti. Površinska primena odnosno prihrana fosforom i kalijumom nema nikakvog uticaja na prinos ili kvalitet.

Ako se setva kasnije obavlja, posle 10. novembra, količina azota u jesen može da se umanjiti ili čak izostavi. Zbog toga se 50 – 60% azota ostavlja za prihranjivanje krajem zime.

OSNOVNA OBRADA I PREDSETVENA PRIPREMA

Osnovnu obradu i predsetvenu pripremu pšenice obaviti u kontinuitetu. Pšenica ne zahteva bezuslovno duboku obradu. Dubina obrade zavisi od količine žetvenih ostataka. Predsetvenom pripremom treba da se osigura da zemljište „primi seme“ i obezbedi mu brzo klijanje i nicanje. Posle setve obaviti obavezno valjanje. Setva je uspešna ako je 80% semena položena na dubinu 3 – 5 cm i ako za 10 – 15 dana ponikne najmanje 80 % biljaka.

NEOPRAVDANA UPOTREBA VELIKIH KOLIČINA SEMENA

Sklop, odnosno gustina useva je drugi važan činičac za dobru proizvodnju pšenice. Ratari znaju da često koriste nepotrebno velike količine semena (kilograma semena po hektaru) i tako neopravdano poskupljuju proizvodnju. Time se „baca“ neopravdano najmanje 50 kilograma semena pšenice po hektaru. Ova greška se ponavlja svake godine, jer proizvođači povećanim količinama semena nastoje da kompenzuju loš kvalitet setve, kašnjenje u poslu ili nedostatak đubriva.

Teorija „jedno zrno – jedan klas“ odavno je zaboravljena. Sve savremene sorte se bokore stvarajući moćan čvor bokorenja. Iz njega se formira i veliki broj sekundarnih korenova koji su važni u ishrani biljke. Zato je potpuno neopravdano da se pšenica guši pregustim sklopom u startu.

Pregust sklop dovodi do ranog poleganja useva pogotovu u vlažnim godinama, a u sušnim godinama ima za posledicu neracionalnu potrošnju vode.

Raspon gustine kreće se od 450 do 650 klijavih zrna po kvadratnom metru. Da bi se sve to postiglo mora se koristiti deklarirano seme koje ima potrebnu klijavost i energiju klijanja, te da pripada najmanje kategoriji prve sortne reprodukcije i da je dezinfikovano odgovarajućim fungicidima.

Norma setve treba da se kreće 180 – 260 kilograma semena po hektaru. U kasnoj, nekvalitetnoj i setvi omaške mora da se upotrebi 10 – 30 % veća količina semena.

Ljubodrag Pantelić, dipl.ing.

Rakija od krušaka-kruškovača

Najkvalitetnija rakija kruškovača dobija se od sorte *vilijamovka* koja sazreva krajem avgusta. U periodu zrelosti boja pokožice se menja od zelenkastožute do slamastožute, meso je žućkaste boje, nežno, sočno, slatko – kiselog ukusa.

Druga sorta koja se najčešće prerađuje u rakiju jeste *boskova bočica*. Plodovi dostižu punu zrelost sredinom septembra. U ovoj fazi osnovna boja pokožice menja se od zeleno žute u slamastožutu, preko koje se nalazi kožasto rdasta prevlaka. Mezokarp ili meso, menja boju od žućkaste u belu sa sedefastim sjajem, sočan je veoma topljiv, slatko nakiselog ukusa i prijatne arome.

U našim uslovima sadržaj šećera u plodu kruške kreće se najčešće od 8- 15 %, a ukupnih kiselina od 0,10-0,59 %. Valja napomenuti da plodovi kruške dostižu maksimalan sadržaj šećera 2-3 nedelje posle berbe. Sama tehnologija proizvodnje rakije od krušaka obuhvata sledeće najvažnije operacije:

branje plodova krušaka;

skladištenje 2-4 nedelje;

muljanje ;stavljanje kljuka u sud za vrenje;

destilacija prevrelog kljuka

odležavanje i finalizaciju rakije kruškovače.

Posle berbe kruške treba skladištiti 2-4 nedelje kako bi nakupile maksimalnu količinu šećera i aroma došla do punog izražaja. U ovom periodu kruške potpuno omekšaju tako da ih ne treba muljati ili usitnjavati. Pod dejstvom sopstvene težine kruške ispuštaju sok. Kruške, a naročito vilijamovka, siromašne su u kiselinama pa je neophodno dodati im 50 -60 ml koncentrovane sumporne kiseline (H_2SO_4) na 100 l kljuka. One se mogu dodavati i u toku muljanja ili punjenja suda. Veoma je korisno dodavanje 10- 20 g amonijum –sulfata kao hraniva za kvasce i to na 100l kljuka. U kljuk kruške obavezno treba dodati kvasac. Alkoholno vrenje, odnosno fermentacija kruške, naročito vilijamovke, koja poseduje veoma finu aromu, ne sme da proteče suviše burno. U protivnom, došlo bi do znatnog gubitka prijatnog mirisa i dobijanja rakije znatno slabije arome. Stoga temperatura vrenja ne sme da pređe $18^{\circ}C$. Veoma je važno, takodje, predestilisati prevreli kljuk najdalje 2 nedelje posle završetka vrenja.

Moment završetka vrenja može se odrediti vizuelno na osnovu izgleda kljuka. Kada se vrenje završi, prestaje stvaranje ugljen-dioksida i uzdignuti klobuk od čvrstih delova kljuka počinje polako da tone. Ne čuje se šuštanje ugljen-dioksida niti se stvara pena. Tečni deo kljuka je na ukusu kiselkast i ne oseća se slast. Ovo su pouzdani znaci da je vrenje završeno, jedino ukoliko nije došlo do prekida vrenja. Ukoliko se prevreli kljuk ne može destilisati najdalje 2-3 nedelje, od konstatovanja završetka vrenja, potrebno ga je konzervirati da se ne bi kvario. Ako se radi o otvorenim sudovima: kacama, buradima i slično, njih treba dopuniti kljukom do vrha kako bi se istisnuo vazduh a preko njega se zatim stavi lišće, slama ili hartija

i sve oblepi ilovačom. Međutim , mnogo su praktičnije polietilenske folije koje se stavljaju preko kljuka i na njih se potom sipa pesak.

Od načina i toka destilacije zavisi kvalitet budućeg proizvoda. Cilj nam je dobiti rakiju čistog mirisana krušku, harmoničnu po ukusu, nekiselu, ali ne i bljutavu i potpuno bistru. Pre nego što se otpočne sa destilacijom prevrelog kljuka obično se odbaci jedan sloj kape sa površine jer je sasušen , ukišljen ili plesniv. Na dno kazana ispod rešetke , ukoliko je kazan ima, sipa se 5-6 litara vode u zavisnosti od zapremine kazana. Destilacija treba da bude tiha, a vatra u početku nešto jača. 5-10 min pre nego što sirovina treba da proključa vatru treba smanjiti da ne bi došlo do kipljenja. Hladjenje treba da bude takvo da je voda u gornjoj trećini tabarke (hladionika) topla u sredini jedva mlaka a u donjoj trećini hladna. Destilacija treba da se odvija polako i da traje 2-3 sata, naravno ako želimo da dobijemo rakiju sa izraženom aromom na krušku. Kada jačina destilata koji izlazi iz hladnjaka padne na 3 vol% , destilacija se dalje ne isplati i prekida se. Pošto se kvalitetna kruškova rakija „Vilijamovka „ stavlja u promet jačine oko 45 vol% to je neophodno proizvedeni destilat prepeći tj. izvršiti rektifikaciju ,prečišćavanje od nepoželjnih komponenata kao i koncentrisanje aromatičnih materija.

Od 100 litara meke kruškove rakije destilacijom može se dobiti 1- 1,5 litara prvenca ; 25 do 30 lit. srednje frakcije 20 – 25 litara patoke i 40 – 45 litara džibre koja ostaje u kazanu. Srednja frakcija ili srce destilata obično treba da bude jačine 50- 65 vol% alkohola koja se kupaziranjem sa destilovanom vodom svodi na jačinu oko 45 vol% alkohola.

Andrija Radulović, dipl.ing.

Crvenilo kukuruza

Crvenilo kukuruza je bolest kukuruza uzorkovana stolbur fitoplazmom koju na kukuruz prenosi cikada vektor *Reptalus panazeri*. Ova bolest se periodično javlja poslednjih 50 godina u pojedinim područjima Banata, Bačke, Srema, centralnog Pomoravlja, kao i u susednim zemljama regiona. Najnovija istraživanja su pokazala da je ova bolest prisutna stalno, sa razlikom u intezitetu pojave od godine do godina.

Simptomatologija bolesti ogleda se prvenstveno pojavom crvenila na listu, stabljici, abnormalni razvoj klipa i poremećaj u sazrevanju. U zadnjoj fazi bolesti, kod biljaka nastupa potpuno sušenje.

Razvoj simptoma bolesti crvenila kukuruza je karakterističan. Prvi simptom se javlja na listovima neposredno iznad klipa u vidu trakastog crvenila uz glavni nerv. Ova traka je na početku širine svega nekoliko milimetara, a onda postaje široka 2-3 cm. Razvoj simptoma prati razvoj crvenila glavnog nerva lista i širenje na ostale listove i stabljiku. Nakon 3-15 dana , u zavisnosti od hibrida i reakcije biljke, cela biljka ili većina listova intezivno pocrveni, a zatim počinje brzo sušenje. Pored crvenila, kod pojedinih hibrida simptomi se ispoljavaju

BILTEN 2014.

žitilom, a kasnije trakastim sušenjem listova. Pojedine biljke potpuno se osuše za 10-ak dana od pojave prvih simptoma, dok kod drugih razvoj simptoma traje i do mesec dana.

U širenju i pojavi ovog oboljenja veoma značajnu ulogu ima vektor cikada *Reptalus panzeri*. Ovaj insekt ima jednu generaciju godišnje i veći deo životnog ciklusa (9 meseci) provede u zemlji u stadijumu larve, hraneći se na korenu biljke domaćina. Tokom juna odrasle jedinke *R.panzeri* roje se i one koje su inficirane mogu da prenesu fitoplazmu na zdrave biljke. Tokom avgusta polažu jaja u zemlju oko biljke kukuruza. Usvajanje ove fitoplazme na novonastale larve dešava se u jesen, kada se one intenzivno hrane na korenu kukuruza. Ako nakon kukuruza u plodosmeni naredna kultura bude ozima pšenica onda se obezbeđuje svež izvor hrane do proleća larvama *R.panzeri*. Tako da se ova cikada u proleće javlja u velikoj brojnosti. Rotacija zaražen kukuruz i ozima pšenica pogoduje širenju bolesti crvenila kukuruza.

Preliminarna istraživanja su pokazala da je vektor-cikada u izvesnoj meri otporan na delovanje insekticida jer je površina tela obložena vošnanom prevlakom koja je štiti.

Crvenilo kukuruza je bolest na čiju pojavu, širenje u značajnoj meri utiče biologija vektora-cikade *R.panzeri*. Rotacija useva kukuruz-pšenica posebno pogoduju razvoju vektora i masovnoj pojavi bolesti. Integralni pristup je neophodan da bi se poremetio životni ciklus prenosioca, a samim tim prekinuo epidemiološki ciklus bolesti. Dalja istraživanja daće najpogodnije rešenje.

Zorica Lazić, dipl.ing.

Krompirov moljac - *Phthorimaea operculella*

Leptir koji je štetočina krompira u polju i u skladištu, pri čemu veće štete nanosi uskladištenom krompiru. Gusenice buše krtole koje mogu i da trunu i propadaju, bivaju neupotrebljive za ljudsku ishranu.

Leptir je smeđe-žute boje, dužine tela 10-12mm, zadnja krila imaju ljubičast preliv. Gusenica je duga oko 15mm smeđe-žuta sa sivim, crvenim ili zelenim prelivom u zavisnosti od ishrane.

Leptiri prezimljavaju u skladištu krompira, a izleću pri temperature od 8°C. Ženka polaže jaja na list krompira i na otkrivene krtole u zemljištu. Gusenice miniraju lišće, ubušuju se u stabljiku, iz stabljike može doći do krtole, sa kojom se unosi u skladište gde se razmnožava. Uglavnom se razvija na uskladištenom krompiru. Ima 5-7 generacija godišnje. Zimu provodi u skladištu na krtolama.

Suzbijanje:

Uklanjanje biljnih ostataka u polju je bitna agrotehnička mera. Važna mera je higijena i dezinfekcija skladišta.

U polju se koriste isti preparati koji se korise za suzbijanje krompirove zlatice: Mospilan, Tonus, Confidor, Actara i drugi.

Za suzbijanje u skladištu koriste se preparati koji razvijaju otrovne gasove. To su preparati: Gastoxsin, Phostoxin–tablete, Magtoxin-pelete i Degesh-ploče, koji nemaju u slobodnoj prodaji. Za ove preparate odgovorne su ovlašćene firme koje se bave DDD poslovima.

Milena Ćirić, dipl.ing.

Ishrana jagnjadi u organskoj proizvodnji

Najvažnije je da jagnje što pre po rođenju posisa dovoljnu količinu kolostruma koji je važan ne samo zbog pasivne imunozaštite, već i zbog neophodne energije za zagrevanje tela. Jagnjenje naših autohtonih rasa pada u vreme najnižih godišnjih temperatura pa je naročito važno sačuvati jagnje u takvim uslovima. Jedan od osnovnih principa organske proizvodnje u ovčarstvu je da se tečna ishrana jagnjadi obavlja isključivo sisanjem majčinog mleka ili napajanjem isključivo ovčijim organskim proizvedenim mlekom. Ishrana mlekom koje ne potiče iz organske proizvodnje dozvoljena je jedino u koliko nije moguća ishrana majčinim mlekom (uginuće ovce pri jagnjenju), a organsko mleko nije dostupno. Ishrana mlekom mora da traje najmanje 45 dana. Pravilnik zabranjuje napajanje zamenama za mleko.

Posle mesec dana laktacije mlečnost opada pa je neophodno prihranjivanje jagnjadi senom i koncentratom. Sa prihranjivanjem treba započeti što ranije, u cilju privikavanja jagnjadi na suhu hranu.

Zalučenje jagnjadi pramenke je sa 2-3 mesca starosti i izvodi se u trajanju od nekoliko dana. Hraniva koja se daju posle sisanja moraju biti proizvedena sa pravilnikom za organsku proizvodnju.

Nebojša Đurić, dipl.ing.

Regulisanje rodnosti jabuke

Uz optimalno opterećenje stabla rodnom, postiže se visok prinos, povećano učešće plodova prve klase, redovnost u rađanju svake godine. Na taj način je jedino moguće idealno uspostaviti ravnotežu između rasta i rodnosti, što je krajnji cilj svakog proizvođača jabuke. Zimska rezidba jabuke ima za cilj smanjenje broja cvetnih pupoljaka na stablu jabuke. Ovom rezidbom se smanjuje broj rodnih pupoljaka, čime se delimično rešava problem, jer obično iz jednog rodnog pupoljka se najčešće dobija 2-5 plodova. Broj plodova po rodnom pupoljku je direktno zavistan od dužine peteljke.

Sorte sa dužom peteljkom daju veći broj plodova, dok sorte sa kratkom peteljkom daju najčešće 2 ploda. Razlog je što dolazi do istiskivanja plodova pri porastu ploda. Međutim ovo nije dovoljno za postizanje željenog broja plodova po stablu. Neophodno je pored zimske rezidbe primenjivati hemijsko proređivanje plodova, koje jedino u naknadnom ručnom proređivanju plodova daje željeni broj plodova po stablu.

Opterećenje pojedinih stabala rodnom, odnosno brojem plodova, zavisi od podloge, sa kojom je usko povezan broj stabala po hektaru površine, kao i sa krupnoćom ploda koja je sortna karakteristika. Prema nekim saznanjima idealan rod jabuke je kada na stablu jabuke broj plodova odgovara rastojanju između stabala u redu u centimetrima. Primera radi ako se jabuka gaji na 0,5 m rednog rastojanja treba težiti da broj plodova na stablu bude oko 50, ukoliko je redno rastojanje 2m, onda stablo treba opteretiti sa 200 plodova.

Usklađivanje ravnoteže između rasta i rodnosti je naročito važno u početnoj rodnosti jabuka. Za hemijsko proređivanje plodova u fazi porasta od kraja cvetanja do veličine srednjeg ploda mogu se koristiti hormoni, alfa naftil acetamidi i alfa naftil sirćetna kiselina. Za hemijsko proređivanje plodova jabuke korišćen je preparat savin.

Primena hormonskih preparata najbolja je pri vlažnosti vazduha oko 80%, temperature vazduha 18-27°C, ne koriste se ispod 12 i iznad 27°C.

Ručno proređivanje plodova se preporučuje posle janskog opadanja plodova

Nebojša Brzaković, dipl. ing.

Mikroklimatski uslovi u ovčarniku

Potrebne mikroklimatske uslove postižemo pravilnim izborom materijala za gradnju i pravilnim rasporedom I veličinama ventilacionih otvora. Osnovni mikroklimatski uslovi svode se na:

1. Optimalna temperatura u ovčarniku, tj. temperatura koja najviše odgovara ovcima, je ona koja se nalazi u intervalu između 6 i 18° C.
2. Niža temperatura od 5° C u objektima je nepovoljna za sve kategorije, a naročito za podmladak.
3. Optimalna temperatura u objektu ne sme da bude veća od 27° C.
4. Optimalna temperatura za rano odlučenu jagnjad je 18° C.
5. Optimalna relativna vlažnost vazduha za sve kategorije ovaca iznosi 50 – 80 %.
6. Dozvoljeni sadržaj ugljen-dioksida u litri vazduha je do 0,035 %, ugljen-monoksida 0,003 %, a sumporvodonika do 0,002 %.
7. Sistem ventilacije mora da obezbedi dovoljno svežeg vazduha sa zaštitom od prodora velikih masa hladnog vazduha, i to zimi u količini od najmanje 30 m³ vazduha na sat po grlu, a ljeti i do 120m³.
8. Maksimalna brzina ovako ubačenog vazduha ne sme biti veća od 0,5m/s.
9. U ovčarniku mora biti obezbeđeno dnevno svetlo preko prozora i to u površini od najmanje 1/20 podne površine, s tim da se noću obezbedi električno osvetljenje od 60 luksa, a zavisi od tehnološkog procesa proizvodnje i kategorije životinja. Tako na primer, u porodilištu intenzitet osvetljenja treba da iznosi 80 – 100 luksa.

Dejan Stanković ,dipl.ing.

Slab rod šljive na Zlatiborskom okrugu

Klimatske promene ove godine uslovile su razna oštećenja u prirodi, pa samim tim i u poljoprivrednoj proizvodnji. Velike količine padavina ove godine dovele su do toga da nam pojedine voćne vrste nisu donele očekivani prinos. To se desilo i ove godine sa šljivom. U proleće je došlo do obilnog cvetanja i ipak je rod izostao. Pitanje je da li je za izostanak prinosa kriva kiša (vlaženje lista), biljne bolesti i štetočine ili su loše urađene agrotehničke mere u voćnjaku. I ako je bilo dosta vremenskih nepogoda nailazimo na proizvođače koji su zadovoljni svojom proizvodnjom. Ako malo detaljnije pogledamo njihov program i vreme izvršene zaštite, vrstu preparata, razmak između dva tretiranja, zaključićemo da su poljoprivredni proizvođači odlično odradili posao, poštovali stručna uputstva, rokove primene preparata i tako uspeali da sačuvaju svoju proizvodnju šljiva.

BILTEN 2014.

Šljiva je ovog proleća izuzetno dobro cvetala, ali zasadi koji su prošle godine prerodili ove godine nisu doneli rod. Kod onih zasada kod kojih je došlo do formiranja plodova nisu dovoljno šticeći, pa su šljivina osa i monilija, a kasnije i trulež plodova uzrokovali propadanje plodova. Iz svega ovoga što nam se izdešavalo treba izvući pouku, a to je da samo doslednom primenom agrotehničkih mera u voćarskoj proizvodnji možemo se boriti protiv klimatskih neprilika u cilju postizanja zadovoljavajućih rezultata.

Ne smemo dozvoliti da nam priroda ima presudan uticaj na kvalitet i količinu proizvodnje, što bi značilo da jedne godine imamo premašenu proizvodnju, a druge godine nemamo šljive ni za lične potrebe u svom domaćinstvu.

Snežana Janjić, dipl.ing.

Meliorativno đubrenje voćnjaka

Meliorativno đubrenje odnosi se na pripremu zemljišta za podizanje višegodišnjih zasada. Ovo je važna mera jer se rešava pitanje ishrane biljaka za jedan duži vremenski period. Meliorativno đubrenje ima za cilj da se uradi popravka zemljišta gde se nivo hraniva pred sadnju dovodi u optimum. Uglavnom se procenjuje potreba za đubrenjem na osnovu agrohemijskih analiza. Meliorativno đubrenje može biti dvojako:

- 1) ukupna popravka agrohemijskog stanja
- 2) korekcija ishrane vezana za nedostatak određenog elementa

Pri svakom meliorativnom đubrenju planira se primena organskih đubriva i njihova primena je praktično ograničena, ali se količina organskih materija kreće 20-50 t/ha (da bi se obnavljalo svake 3. do 5. godine).

Meliorativno đubrenje naročito se vrši unošenjem P i K pri čemu je primena P veoma važna zbog njegovog sporog kretanja u profilu. Zato se ova đubriva primenjuju u zaoravanje da bi se hraniva spustila bliže zoni korenovog sistema.

Pored meliorativnog obavezna je popravka fizičko hemijskih osobina zemljišta nekim merama obrade npr. rigolovanje ili posle osnovnog oranja. Usled rigolovanja sloj zemljišta se prevrće i do dubine od 1,2m.

Generalno pri podizanju zasada meliorativnim đubrenjem se ustvari sagledavaju potrebe određenih biljnih vrsta za određenim hranivima (gde ćemo voditi računa o njihovim biološkim osobinama).

Izbor sorti i podloga je vrlo važan činilac za uspešno podizanje zasada, s obzirom da različite podloge ispoljavaju različitu tolerantnost prema sadržaju određenih hraniva u zemljištu.

Svi ovi problemi vezani za ishranu pojedinih mikroelemenata na kiselim zemljištima mogu se prevazići pri meliorativnom đubrenju unošenjem većih količina organske materije koja je izvor hraniva.

BILTEN 2014.

U osnovi svih meliorativnih đubrenja leže agrohemijske analize, gde se prati sadržaj hranljivih elemenata u profilu (20-100cm). Da bi se stvorili uslovi za inicijalni razvoj višegodišnjih biljaka i da se stvore rezerve ovih elemenata za naredne vegetacije.

Zemljište sa manje od 10mg K i P/100gr zemljišta su siromašna pa se meliorativnim đubrenjem priprema zemljište preko procesa fosfatizacije, kalcifikacije, kalcizacije. Dok se N ne unosi jer bi se isprao.

Poznato je da ako se ne iskoristi cela količina K i P u godini primene onda se može iskoristiti u narednoj vegetaciji.

Kada se radi o N, tu treba biti oprezniji i uneti onu količinu koja se se može u godini unošenja iskoristiti, jer je poznato da je N podložan ispiranju i denitrifikaciji.

Ana Prokić, dipl.ing.

Stanje useva

Očekuje se skidanje silažnog kukuruza. Vremenske prilike nisu naklonjene proizvođačima krompira. Učestale kiše odlažu početak vađenja krompira. Merkantilni i silažni kukuruz su u dobrom stanju.

Ljubodrag Pantelić, dipl.ing.

Suzbijanje uzročnika truleži plodova jabuke

ZAŠTITA SE SPROVODI U CILJU SUZBIJANJA TRI NAJZNAČAJNIJA TIPA TRULEŽI

1. MRKA TRULEŽ PLODOVA JABUKE, čiji je uzročnik *Monilia fructigena*
2. GORKA TRULEŽ PLODOVA čiji je uzročnik *Glomerella cingulata*
3. PLAVA TRULEŽ PLODOVA čiji je uzročnik *Penicilium expansum*

Ovi paraziti nastanjuju plodove tokom vegetacije i u fazi zrenja. Kasnije, tokom skladištenja nastavljaju da se razvijaju na ubranim plodovima uzrokujući truljenje većih razmera. Na taj način plodovi gube tržišnu vrednost, a trulež se širi i na druge plodove u skladištu. Ovo zahteva češće prebiranje plodova i povećanje troškova čuvanja.

Za zaštitu jabuke tokom zrenja preporučuje se jedan od sledećih fungicida:

- ZATO u konc. 0.015% (15 gr na 100 l vode)
- GALOFUNGIN u konc. 0,06% (60 ml na 100 l vode)
- SWITCH u konc. 0,08% (80 gr na 100 l vode)
- BELLIS u konc. 0,08% (80 gr na 100 l vode)
- FUNOMIL u konc. 0,07% (70 gr na 100 l vode)

Ovo tretiranje se obavlja u fazi tehnološke zrelosti plodova i to optimalno na 15 dana pre početka berbe. Primena fungicida Bellis ili Switch se preporučuje 7 dana pre početka berbe plodova.

Na ovaj način uz obavezno čišćenje i dezinfekciju skladišta pre berbe, sprečava se pojava truljenja i produžava period čuvanja plodova.

Milenko Gavrilović,dipl.ing.

Dominantne mesečne cene preuzete iz biltena STIPS-a

Cene žive15-21.09.2014 stoke u Srbiji

Cene žive stoke na stočnim pijacama				Klanične cene žive stoke			
Životinje	težina	rasa	Dominantna cena	Životinje	težina	rasa	Dominantna cena
Dviske	Sve težine	Sve rase	150-200	Bikovi	Preko 500kg	HF	235
Jagnjad	Sve težine	Sve rase	210-280	Bikovi	Preko 500kg	SM	230-250
Jarad	Sve težine	Sve rase	170-200	Jagnjad	Sve težine	Sve rase	210-250
Junad	Do 300kg	SM		Junad	Do 300kg	Sve rase	
Junad	>480kg	Sve rase	240	Junad	350-480kg	Sve rase	215-240
Bikovi	Preko 500kg	SM	230	Junad	Preko 480	Sve rase	200-240
Krave za klanje	Sve težine	SM	140-160	Krave za klanje	Sve težine	SM	130-180
Ovce	Sve težine	Sve rase	100-150	Ovce	Sve težine	Sve rase	100-160
Prasad	16-25kg	Sve rase	180-280	Prasad	16-25kg	Sve rase	200-250
Prasad	Do 15kg	Sve rase	200-280	Prasad	Do 15kg	Sve rase	

BILTEN 2014.

Tovljenici	80-120kg	Sve rase	170-200	Tovljenici	80-120kg	Sve rase	160-225
Tovljenici	Preko 120kg	Sve rase	150-180	Tovljenici	Preko 120kg	Sve rase	160-200
Telad	80-160	SM	350-440	Telad	80-160	SM	330-460
Koze	Sve težine	Sve rase	110-130	Krmače za klanje	Preko 130kg	Sve rase	130-160

Cene žitarica i stočne hrane na produktnoj berzi 15--19.09.2014.god. u Srbiji.

Kukuruz	pšenica	Soja	Suncokretova sačma
17,69din/kg	17-18din/kg	45,32din/kg	Din/kg

Cene povrća u Srbiji kvantaške pijace zaključno sa 15-21.09.2014.godine

Vrsta	Dominantna cena Jedinica mere din/kg	Vrsta	Dominantna cena Jedinica mere din/kg
Boranija	45-80	Kupus	20-30
Brokoli	100-150	Luk beli	150-200
Grašak		Luk crni mladi	
Karfiol	65-80	Luk crni	25-50
Krastavac	30-40	Paprika babura	55-100
Krompir	25-50	Paprika šilja	50-70
Krompir mladi		Paradaiz	70-90
Pasulj beli	270-300	Tikvice	30-45
Praziluk	50-55	Zelena salata (komad)	33-36
Spanać	100-150	Šargarepa	30-50

Cene voća u Srbiji sa kvantaške pijace 15-21.09.2014.godine

Vrsta	Jedinica mere din/kg	Vrsta	Jedinica mere din/kg
Jabuka -Ajared	45-50	Malina	500

BILTEN 2014.

Jabuka Delišes	60	Nektarina	70-90
Jabuka –G.Smith	50-60	Orah	500-850
Kruška	70-80	Grožđe belo	75-130
Breskva		Grožđe crno	80-90
		Šljiva	30-40

Izdavač:

„POLJOPRIVREDNA SAVETODAVNA I STRUČNA SLUŽBA UŽICE“ DOO Užice

Tiraž:

